

Til Strømnettutvalget

April 2022

Innspill til Strømnettutvalget fra Sjømatklyngen Senja

Det er viktig at arbeidet i Strømnettutvalget fører til konkrete endringer som forbedrer mulighetene for sjømatproduksjon og sjømatindustrien i distrikter som Senja og som er avhengig av strøm.

Sjømatklyngen Senja peker på at Strømnettutvalgets arbeid har spesiell og stor betydning for bedriftene i vår region og ønsker å spille inn selv om det er sent i prosessen. Vi håper utvalget tar seg tid til å analysere situasjonen grundig. Selv om utvalget etter planen skal levere i juni, mener vi det er viktigere at arbeidet er grundig og kommer med gode løsninger.

Vi tror på mange måter at Senja er et interessant «case». Om det blir en forskyving av tidspunktet for fremleggelse, kan utvalget gjerne gjøre besøk i vår region i sommer.

En kartlegging av hvilke anleggsbidrag som er forventet i en region som vår kan være opplysende. Etter vår vurdering er utsiktene til anleggsbidrag av en størrelsesorden som truer lønnsomheten til videre investeringer.

Samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet

Det kan være krevende å sørge for en effektiv utvikling av strømmettet, blant annet som følge av usikkerhet ved fremtidig forbruksutvikling. Vi opplever det slik at det for Senjas vedkommende har vært for sene investeringer i nettet. Nettet burde ha vært forbedret langt tidligere, med de gamle reglene for anleggsbidrag.

Vi står direkte i den situasjonen som handler om at for små eller for sene investeringer i strømmettet begrenser muligheten for lønnsom elektrifisering og industriutvikling. For å ivareta en samfunnsøkonomisk lønnsom utvikling av strømmettet må insentivene være riktige.

Sjømatklyngen Senja AS

 post@sjomatklyngen.no

 www.sjomatklyngen.no

Besøksadresse:

Ringveien 3 9300 Finnsnes

Postadresse:

Postboks 609

9306 Finnsnes

Klyngesekretariat

 90848281

Det er vår opplevelse at insentivene i dag virker direkte i strid med erklærte samfunnsmessige mål om å

- bearbeide mer i Norge og ha en mer bærekraftig sjømatproduksjon – i Norge
- seksdoble akvakulturnæringen
- øke norsk eksport med 50 prosent innen få år
- utvikle norsk industri
- bygge bærekraftige samfunn i distriktene basert på å utnytte naturressursene,
- sikre bosetting i utkantene i nord i lys av geopolitikk og beredskap
- elektrifisere flere samfunnssektorer

Utvalget er bedt om å vurdere mer generelt og på overordnet nivå om dagens prissignaler gir riktige insentiver for en samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet.

Vi ser derfor fram til at utvalget utformer andre betalingsmuligheter for nettet enn gjennom de kontraproduktive anleggsbidrag som synes aktuelle etter de reglene som kom i 2019.

Vi mangler strøm

I Senjaregionen er det faktisk mangel på strøm. Det skyldes at det har tatt lang tid å bygge ut nett for overføring til Nord Senja under Malangen. Dessuten er det lokale nettet dårlig, gått ut på dato.

Det er behov for mer strøm, mer effekt og bedre leveranser.

Særlig bedriftene på Nord-Senja er sterkt berørt.

Nord-Senja har en meget omfattende sjømatindustri. Det leveres betydelige fangster, både fra flåte hjemmehørende i Senja og fra flåte som driver fangst og fiske i de meget rike forekomstene utenfor Senja. Videre har Senja omfattende oppdrettsvirksomhet og er Norges største laksekommune målt i verdiskapning.

Her kan nevnes Senjahopen med flere sjømatbedrifter. De to største er Nergård og Coldwater Prawns. Videre kan vi nevne Husøy med bedriften Br. Karlsen. I Botnhamn ligger både fiskeindustribedriften Nord Senja fisk as og leverandørbedrifter, og flere fartøyer har dette som sin havn.

Sjømatklyngen Senja har i 2021 utarbeidet en rapport om sjømatbedriftenes fremtidige behov for strøm i Senja som vedlegges. Sjømatklyngens energikartlegging omfattet vel og merke ikke følgende flåteleddet eller energibehov knyttet til transport.

Anleggsbidrag

Fra flere sjømatvirksomheter i Senja er det til nettselskapet varslet behov for mer strøm. Bedriftene er etter dette stilt i utsikt anleggsbidrag i millionklassen. Dette er merkostnader som mer sentalt beliggende bedrifter ikke opplever der nettet har vært bygget ut etter tidligere regler.

Dagens regler for beregning av anleggsbidrag er dermed en direkte trussel mot utviklingen i distriktene. Bedrifter vil kunne komme til å utsette fornyelser og utvidelser og de vil utsette overgang til elektrifisering. For ett nytt fartøy som er under anskaffelse til Senja er det nå klart at man ikke vil få strøm fra land, og følgen er at det vil være et diesellaggregat på kaia som vil gå når båten ligger der.

Mangelen på strøm gir seg sterke utslag også på andre områder. Det er ikke mulig å bygge ut ladestasjoner for kjøretøy da nettet er sprengt.

Legitime forventninger

I vårt samfunn er strøm en samfunnskritisk og helt nødvendig vare. Det er en helt alment akseptert og legitim forventning fra forbrukere – både husholdninger, bilister og bedrifter – om at det skal finnes nok strøm til samfunnets behov.

Ekspertene vi har lyttet til har snakket om å sosialisere kostnadene nettutbygging for å unngå at enkeltbedrifter og lokalsamfunn kommer svært dårlig ut på måter som oppleves som «tilfeldig», ettersom reglene ble endret til ugunst for slike regioner som vår, i 2019.

I lys av fokuset som er på behovet for elektrifisering for å erstatte fossile energikilder, og i lys av fokuset på behovet for norsk matproduksjon, i lys av fokuset på å øke norsk eksport og i lys av fokuset på å utvikle hele Norge og ta aktive grep i distriktpolitikken, så tror vi det vil være lett å få aksept for å endre reglene for betaling av anleggsbidrag.

Prioriteringer

Når utvalget skal fremme forslag til prioriteringer i tilfelle av mangel på strøm vil vi spille inn at matproduksjon må tillegges stor vekt, og vektlegge kvantum. Vi ber om at man vurderer at mengden mat som produseres og som er avhengig av strøm blir et selvstendig kriterium som vektet tungt. Vi mener at dette også har en beredskapsmessig side.

Smart Senja

Det arbeidet som gjøres i regi av Smart Senja har verdi i forhold til å bedre leveringssikkerheten – noe som har stor betydning for moderne sjømatvirksomheters digitalisering og elektronikk – samt å bidra til smartere forbruk i Senja. Vi verdsetter arbeidet i Smart Senja som flere sjømatbedrifter gjerne bidrar til. Men Smart Senja ikke erstatte utbygging av en undersjøisk kabel under Malangen eller forbedringer i nettet lokalt.

Dagens situasjon sett fra aktører i sjømatnæringa

Det pågår samtidig et arbeid for elektrifisering innen fiskeflåten og innen oppdrett som vil kreve mer strøm.

Dette er i en situasjon der en ledende aktør som SalMar har under innkjøring et meget stort anlegg på industriområdet Klubben på Senja, Innovanor, der private investeringer og kommunale investeringer utgjør flere hundre millioner kroner. Dette vil være Nord Norges

største og mest moderne ilandførings- og videreforedlingsanlegg med det nyeste som finnes av teknologi og produksjonsutstyr.

Tilsvarende har SalMar under etablering et meget stort smoltanlegg på Sør-Senja til en investeringskostnad på 850 millioner og produsere om lag 2.500 tonn smolt tilsvarende 15 millioner settefisk årlig og bygges vegg i vegg med konsernets eksisterende anlegg som har en kapasitet på 2.000 tonn smolt, som stod ferdig i 2017 til en kostnad på 600 millioner.

I Senjahopen har Nergårdkonsernet i realiteten iverksatt stans i alle planer om utvidelser og videreutvikling som krever mer energi. Det gjelder blant annet planer om mel & oljefabrikk til om lag 400 millioner kroner, med flere nye arbeidsplasser. Nergård opplever spenningsfall og blink som bedriftens pls-systemer ikke er beregnet å tåle, og som gir driftsstans og restarting. Nergård har fått nye trålere til sin fangstflåte.

Konsernet Br. Karlsen på Husøy har i 80 år vært en hjørnestensbedrift på Nord Senja og gjort betydelige investeringer og rapporterer om store utfordringer i driften og økonomiske tap i produksjonen. I Torsken har Wilsgårdkonsernet utvidet virksomheten. Fra 2011 har antallet tungbilekvivalenter med sjømat fra Torsken økt fra 1.095 til 5.110 i 2017, og ytterligere til 6.000 i 2019.

I Botnhamn har Nord Senja Fisk de senere år fornyet og investert og rapporterer at brudd og blink reduserer levetiden på flekkemaskiner, dataanlegg, fryseanlegg m.v. og ved anledninger har medført forsinkelser i produksjonen grunnet stans og behov for re-start.

I Skaland har Akvafarm nettopp fordoblet produksjonen og har startet prosjektering av ytterligere utvidelser. Flakstadvåg Laks elektrifiserer lokalitetene sine, og har allerede møtt på utfordringer med knapphet på strøm.

Dette for å nevne noen eksempler på en offensiv og lokalt forankret næringsvirksomhet som er medvirkende til bærekraftig og lønnsom industri, matproduksjon, sysselsetting og eksport i en tid da Norge etterlyser dette.

Andre forhold som krever bedre strømforsyning

Det kan nevnes at økt sysselsetting innen sjømatnæringen er ventet å føre til økt tilflytting. Eldre hus tas igjen i bruk som boliger, det pågår rehabiliteringer og nye boliger er bygget og nye boligutbygginger er under realisering.

Samtidig er det en tendens til økt turisme og helårsturisme som er positivt og bidrar til en mer differensiert næringsstruktur, og der flere planer er realisert, mens andre er under utvikling, men som også øker kraftbehovet. Ett eksempel er planene om hotell ved Husøy. Den positive og av myndighetene sterkt oppmuntrede elektrifiseringen av bilparken har tiltatt også i vår region, og drar i samme retning.

Om Sjømatklyngen Senja

Sjømatklyngen Senja er en komplett næringsklynge med over 50 bedrifter som har sin virksomhet i Senjaregionen innen fangst og fiskeri, sjømatindustri, havbruk, marin ingrediensindustri og marin leverandørnæring, samt salg, eksport og transport av sjømat.

Sjømatklyngen Senja arbeider ut fra visjonen om at Senja skal bli kjent som verdens mest bærekraftige sjømatregion og har ambisjon om å ta en nasjonalt ledende posisjon innenfor bærekraftig produksjon og eksport av sjømat.

Vi har derfor som et vedlegg nederst redegjort relevansen i forhold til FNs bærekraftsmål.

Industri 2020

Sjømatklyngen Senja er initiativtaker og eier av prosjektet «Industri 2020» som har fått støtte fra Senja kommune og Troms og Finnmark fylkeskommune.

Hovedmålet er å etablere robuste strukturer for å kartlegge, samle, formidle ut, dele og videreutvikle den omfattende kompetansen som næringslivet i Senjaregionen har på industri, dvs. bearbeiding av råstoff og råvarer gjennom industriell produksjon. Prosjektet vil også kraftsamle regionens industri i en felles strategisk samhandlingsplan, hvor viktige fokusområder for industrien i en utfordrende tid, knyttes opp mot regionale og nasjonale satsinger, samt profilere industriens kompetanse og karrieremuligheter.

Med vennlig hilsen

Thomas Bartholdsen

daglig leder

Bærekraftsmålene og strømforsyningen

Sjømatklyngen Senja har ambisjoner om å bli kjent som verdens mest bærekraftige sjømatregion og arbeider for å realisere FNs 2030 agenda med bærekraftsmålene. Styret i Sjømatklyngen Senja har 12. oktober 2020 valgt å fokusere på noen av FNs bærekraftsmål.

Vi konstaterer at man for å nå flere av bærekraftsmålene lokalt er avhengig av en bedre strømforsyning.

Bærekraftsmål 7. Ren energi til alle: Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris

7.1) Innen 2030 sikre allmenn tilgang til pålitelige og moderne energitjenester til en overkommelig pris

7.2) Innen 2030 øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk betydelig

7.4) Innen 2030 styrke det internasjonale samarbeidet for å lette tilgangen til forskning og teknologi på området ren energi, inkludert fornybar energi, energieffektivisering og avansert og renere teknologi for fossilt brensel, og fremme investeringer i energiinfrastruktur og teknologi for ren energi

Bærekraftsmål 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

8.1) Opprettholde en økonomisk vekst per innbygger som er i samsvar med forholdene i de respektive landene, og spesielt en vekst i bruttonasjonalproduktet på minst 7 prosent per år i de minst utviklede landene

8.2) Øke den økonomiske produktiviteten gjennom diversifisering, teknologisk fremgang og innovasjon, blant annet med vekt på lønnsomme og arbeidsintensive sektorer

Bærekraftsmål 9. Industri, innovasjon og infrastruktur: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

9.1) Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, inkludert regional og grensekryssende infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle

9.2) Fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og næringsutvikling, og innen 2030 øke industriens andel av sysselsetting og bruttonasjonalprodukt betydelig, i tråd med forholdene i de respektive landene, og doble industriens andel av sysselsetting og bruttonasjonalprodukt i de minst utviklede landene

9.4) Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser, der alle land gjør en innsats etter egen evne og kapasitet.

